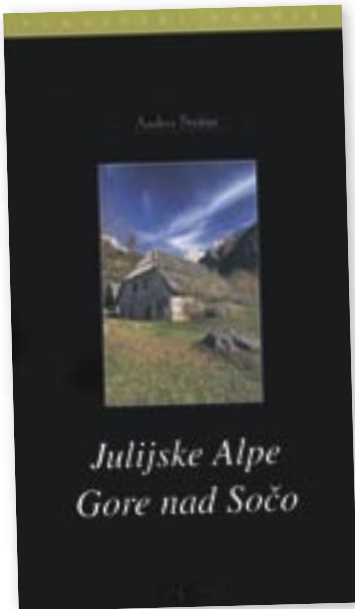

Gore nad Sočo – ponovno

Julijske Alpe – Gore nad Sočo (2. dopolnjena izdaja), Andrej Stritar, Sidarta, Ljubljana, 2006

Ko Stritarjevih Gore nad Sočo pred nekaj leti ni bilo več najti na knjigarniških policah, je domneva, da slovenska gorniška srenja postaja vse zahtevnejša in vse bolj v širši gorski prostor zagledana (in po njem razgledana), postala dejstvo. Ta srenja »modne trende« tako ali drugače znamenitih božjepotnih vrhov pušča zgolj sezonsko naravnanim množicam, zase pa išče svojemu osebnostnemu okusu primerne cilje. In prav

takšnih je v gorah nad Sočo več kot dovolj, saj gre za sklenjeno gorsko pokrajino, ki se ji še najbolj prilaga ljubizenska izpoved o čarobnem prostoru, kjer s slovenskim gorniškim pisateljem Francetom Avčinom (in ruskim pesnikom Turgenjevim) le tišina šepeta.

Od takrat, ko so Gore nad Sočo izšle prvič (leta 1997), je v njihovi reki preteklo že veliko vode in se je v njenih nedrjih zgodilo veliko pomembnega, celo usodnega. Od grozljivega zemeljskega plazu pod

Stožjem nad Logom pod Mangartom do potresov in drugih naravnih ujm. Vse to je pustilo težko izbrisljive posledice tudi na licih gora, ki jih obravnava naša vodniška knjiga. Tudi od tod avtorjev namen in dobra volja za ložbe, že napisanemu dodati najaktualnejše spremembe na poteh in brezpotjih, tako da zdaj jemljemo v roke s številnimi drobnimi, večsih komaj opaznimi popravki spremenjeno knjigo, zato pa je opaznejša, »posodobljena« fotografska spremljava, ki po svoji kakovosti vztraja v maniri Sidartinih izdaj.

Mitja Košir

Pohodništvo v Sloveniji

Pohodništvo v Sloveniji, Slovenska turistična organizacija, Ljubljana, 2006

Propagandna brošura, ki jo je izdala Slovenska turistična organizacija v slovenskem, angleškem, nemškem, francoskem in italijanskem jeziku, v uvodu vsebuje kratke opise Slovenske planinske poti (transverzale), našega dela Vie Alpine ter evropskih pešpoti E-6 in E-7. Predstavi tudi Planinsko zvezo Slovenije, Združenje gorskih vodnikov in Knafelčev markacijo kot vodilo turistom na pohodniških poteh. Podrobneje je opisanih 33 planinskih poti, večinoma krožnih in z izhodiščem v kakem turističnem kraju. Poti so vseh težavnosti od vzponov na Triglav, poti skozi Prisojnikovi okni, pečenja Grintovcev do pohoda čez Pohorje in prehodov skozi vinorodne griče ter po Kraškem robu. Še najmanj je zastopana Notranjska. Od članic PZS je to odlično reklamno priložnost za planinske kočice izkoristilo le PD Ljubljana – Matica. Ker izdajamo planinsko vodniško literaturo samo v slovenščini, bi brošura v kakem drugem jeziku prišla prav vsaj pri tistih planinskih društvih (in PZS), kamor prihaja-

jo tujski po informacije in zemljevide. Brezplačno se jo lahko naroči pri Slovenski turistični organizaciji (Distribucijski center, Parmova 53, Ljubljana; boza.suljgic@slovenia.info; faks: 01/28 08 872). Brošura je lepa, formata A4, opremljena z odličnimi posnetki, preglednimi zemljevidi in jedrnatimi opisi, kar vse bi bilo lahko zgled tudi našim piscem vodnikov.

Tone Škarja

Terska dolina

Terska dolina – Alta Val Torre – Val Tor, uredila Milena Kožuh, Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, Goriška Mohorjeva družba, Celje, Gorica, 2006

Čeravno knjiga Terska dolina o gorah onkraj meje ne govori kaj dosti, vendarle predstavlja svet, ki je za slovenske ljubitelje gora, ko ga odkrijejo, silno privlačen. Nekako med Matajurjem in grebeni Muzcev leže ti skrivnostni kraji, tam, kjer se Julijske Alpe počasi spuščajo v beneško ravan. Knjiga, ki jo je uredila Milena Kožuh, je zanimiva že sama po sebi – je trijezična (slovensko, italijansko, furlansko), ponekod pa celo štirijezična, če tersko narečje štejemo kot jezik. Številni avtorji govore predvsem o geografskih, zgodovinskih, etnografskih, jezikovnih, kulturnih in umetnostnih vidikih krajev v terskih dolinah, Jurij Kunaver pa

na kratko predstavi tudi pohodniške in planinske poti po terskem delu Beneške Slovenije. Med avtorji prispevkov vsekakor velja omeniti domačina, Viljema Černa, saj so na koncu knjige objavljene tudi njegove pesmi o krajih in življenju v Terski dolini (v vseh štirih

in gričev, stali so ti gradovi kakor slanina v nabodljani zajčji pečenki.« O gorski naravi terskih krajev z vso silovitostjo spregovori naslednji stavek: »Veliko novorojencev je med potjo v Čento, kjer naj bi bili krščeni, umrlo, ker so starši zdrsnili in z otrokom vred zgrmeli v ledenomrzle vode Tera.« O umiranju govore tudi legende, zgodbe o bajeslovnih bitjih. Tako denimo o gozdnem škratu škaričicu in terskih ljudeh beremo: »Njihovi otroci ga ne bojo več poznali, se ga ne bojo bali, jih ne bo odnašal v hosto, zanje ne bojo zvonili več rešno zvonovi. Adio, škaričic!« Ker pa so kraji lepi, samotni, starožitni, predvsem pa ponujajo čudovite gorske poti, morda z obiskom kakšno legendo uspemo tudi oživiti. Po prebiranju knjige se bo poti v Tersko dolino težko upreti.

Marjan Bradeško

100 let koč na Kamniškem sedlu

Propagandni odsek PD Kamnik je ob stoletnici koč na Kamniškem sedlu izdal lično brošuro, v kateri bralcu predstavi zanimivo zgodovinsko pot znane planinske koč. Najprej se vrnemo na konec leta 1899, ko je Miha Kos, učitelj na Homcu in član Kamniške podružnice SPD, napisal prvemu predsedniku Kamniške podružnice SPD Josipu Močniku dva predloga oz. nasveta: naj podružnica postavi koč na Jermanovih vratih in najame »turistovsko koč« v Kamniški Bistrici. Dopis učitelja Kosa je ohranjen, prav tako pa tudi dopis, s katerim je Meščanska korporacija prepustila Kamniški podružnici prostor oz.

jezikih). Pesmi govore o izginjanju, odhajanju, umiranju – o pomikanju kazalcev časa nazaj. Izseljavanje, vojne, dokončni udarec pa še potres leta 1976. A vendarle zadnje pesmi v knjigi dajejo slutiti prebujenje – njihova religiozna motivika govori o božiču, veliki noči, o upanju. Nekatere pobude podobnih zagnancev (kot je denimo župnik dr. Renzo Calligaro v Zavarhu) k sreči prinašajo svežega diha v kraje.

Jedro knjige so jezikovne razprave. Slovenščina je bila nekoč tam enakopravna z drugimi jeziki (znani Černjejski rokopis), kraji pa so enakomerno sprejemali tako slovenske kot furlanske izraze, saj so ljudje živeli odmaknjeno od italijanščine, uradnega jezika cerkve in države. Da so bili kraji nekoč močno poseljeni, govore številni navedki iz zgodovine, denimo v znani monografiji Simona Rutarja Beneška Slovenija (iz leta 1899): »Na vseh rtih, kucljih in osamljenih gričih najjužnejših obronkov beneških in julijskih Alp, zlasti po prihodu rek izmed gorovja

Dotik praznine (Joe Simpson)

Mlada, a izkušena angleška plezalca Simon Yates in Joe Simpson v perujskih Andih opravita prvenstveni vzpon v zahodni steni 6356 metrov visoke Siule Grande. Zahtevnemu vzponu sledi sestop po izredno nevarnem grebenu ... Zgodí se nesreča, ki se konča z grdo zlo-

mljeno Joejevo nogo. Plezalca izmučena in v vedno slabših razmerah nadaljujeta sestop. Med spuščanjem čez steno se znajdeteta v položaju, ki grozi, da se bo končal s padcem naveze čez steno. Simon se odloči in prereže vrvi, tukaj pa se prava drama in zgodba šele začne ...

Vsak izmed plezalcev začenja doživljati svoj pekel – Simon s svojim občutkom krivde v spustu čez steno in v samotni baznega tabora, Joe pa v enem najbolj neverjetnih bojev za preživetje v zgodovini alpinizma. Simpsonova knjiga (naslov izvirnika »Touching the void«) je izredno spretno napisana in pretresljiva, kot taka je kmalu po izidu postala svetovna uspešnica. Po knjižni predlogi je večkratni oskarjevec Kevin MacDonald pred kratkim posnel dokumentarec, ki tako kot knjiga pobira nagrade na vseh pomembnih festivalih.

Knjiga je izšla pri založbi Sidarta (www.sidarta.si) in stane 4200 SIT.

